

TELEGRAFUL ROMÂNUL

Telegrafu este de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Prenumeratiunea se face în Săbiu la espeditorii foiei, pe afară la c. r. poste cu bani gat'ă prin scrisori francate, adresate către espeditorii. Prețulu pnenumeratiunei pentru Săbiu este pe anu 7 fl. v. a. iar pe o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 62.

ANULU XXIII.

Săbiu 719 Augustu 1875.

tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. iera pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princip. și țieri streine pe anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru întâia ora cu 7 cr. sirulu, pentru a două ora cu 5 1/2 cr. și pentru a trei repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Din'a născerei Majestății Sele Imperatului și Regelui Franciscu Iosifu I.

Săbiu 6 Augustu.

Adi deminēti'a la 4 ore bubuituri de tunuri anuciara diu'a festiva. Nu multu dupa aceea marturisă de diu'a acēst'a music'a militaria prin stradele principale ale cetății. La 7 ore a esitu garnison'a din locu și din pregiuru pe câmpulu de esercitie in tienuta campestra, unde, concentrata inaintea unui altariu provisoriu, a ascultatu servitiulu divin seversitu dupa ritulu apusēnu.

La 7 1/2 ore s'a inceputu servitiulu ddiescu in biseric'a noastră gr. or. din cetate celebratu de PP. asesori consistoriali Z. Boiu, M. Lazaru și N. Cristea dimpreuna cu Par. archidiaconu Nicol. Fratesiu.

Pre la 11 1/2 consistoriulu archidiecesanu prin o deputatiune a esprimat inaintea comandantelui generale Escel. Sele Baron. de Ringelsheim felicitările si omagie, precum si neclatit'a alipire către Serenissim'a dinastia și Préinaltulu tronu din partea bisericăi gr. or. din Transilvani'a.

Escelenti'a Sea a primitu cu placere asecurările, despre cari a fostu totu-dēun'a convinsu, și promise a le aduce la préinalt'a cunoscintia a Majestății Sele Imperatului și Regelui.

La 2 1/2 d. m. Escel. S. dlu Comandante dă in onórea dilei prândiu in Hôtel „Neurhrer“, la care suntu invitati toti capii dicasterieloru bisericesci, civile și militare din locu.

Cu ocașiunea alegeriloru dela Sebesiu ce avura locu Luni in 4 16 Augustu se alesera in cerculu I concipientulu de advocatura A. Zay; in cerculu II B. Kallay, redactorulu dela „Kelet népe.“ Este sciutu ca in scaunulu Sebesiulu românii suntu in mare majoritate, in se prin o maiestrita compusețiune și cu ajutoriulu de susu in cerculu I se escamotă o maiortate de 40 sasi. Cu tóte aceste sebesianii nu au remasu inapoia mercureniloru, ba inca intr'un'a privintia i au si intrecutu. Sebesianii se deosebescu intr'atata de mercureni, ca ei au luat masca activității, pre cându cei'a si-au facutu mendrele sub masca pasivității. Numai totu asiă iubita inteligintia (?) natiunala (?) si vomu ajunge la alte tripartite, compilate si aprobate, de care ne va mantui numai mórtea natiunale.

Principele Milanu fu intempinatu de serbi, la sosirea in tiéra, cu mare entusiasmu; foile serbesci (afara de cele „liberale“) purtau colorile natiunali. — Fiindu rezultatulu alegeriloru pentru Scupcina pre partea conservativiloru, ministeriulu serbescu si-a datu demisiunea.

In Bonn s'au intrunitu prelati gr. orient. romani, rusi, serbi si greci; anglicani, luterani si catolici vechi (anti-infallibilisti) pentru incercarea unei uniuni confessiunale.

Dlu generalu Florescu si alti oficeri romani cari lu insotiescu, in misiunea sea de a asista la manevrele armatei rusesci dela St. Petersburg, continua a fi, inca dela sosirea loru in capital'a imperiului, obiectulu ce-

loru mai afectuóse atentiuni atatu din partea imperatului, catu si a tótei curti imperiale, si a inaltiloru demnitari ai statului. Generalulu Florescu s'a atasiatu chiaru unu adjutantu alu ministrului de resbelu rusescu, si atatu la curte catu si in tabera, generalulu român, fiindu-ca este si ministru, are pasulu asupr'a tuturoru celor'alti generali streini.

Unu mare prândiu s'a datu in Parisu la Grand Hotel, de către agentulu Romaniei diplomaticu la Rom'a d. C. Esarcu, tuturoru membriloru italieni ai congresulu internationalu geograficu si altoru personalități marcante din Itali'a ce s'au aflatu in Parisu. La acestu prândiu au luat inca parte ministru lu justitiei d. Lahovari, ministru lu instructiunei publice d. Maiorescu, agentulu diplomaticu alu Romaniei in Parisu cu personalulu agentiei si alti romani de distinctiune. La primulu toastu factu de d. Esarcu a respunsu d. generalu Menabrea, vechiu ministru alu afaceriloru streine si presidentu alu consiliulu de ministri alu M. S. Regele Italiiei, in urm'a carui'a s'au pronuntiatu mai multe discursuri de către d. ministru lu justitiei Lahovari, d. Amiral Actom, vechiu ministru alu marinei regatulu Italiiei, dlu ministru lu instructiunei Majorescu, d. C. Negri, fundatorulu si primulu presiedinte alu societății geografice italiene si in fine unu admirabilu discursu de către actualulu presiedinte alu societății dlu Cesaru Correnti. In tóte aceste toasturi si discursuri s'a pronuntiatu cu multa distinctiune si onóre numele Romaniei si suveranulu si.

Revista diaristica.

Dintre diurnalele din Romani'a, „Vocea Covurluiului“ este aceea, carea cá o fóia bine si cu ratiune redactata, se ocupa in doi numeri mai de aproape cu politic'a noastră a româniloru din Austro-Ungari'a. „Vocea Covurluiului“ recomanda afacerile nostre politice atentiunei guvernulu român, pentru cá acest'a pre basea buneloru relatiuni intre sine si guvernulu austro-ung. sa intrevina la cestu din urma in favórea noastră. Dupa ce dá espressioni mai pre largu acestei bune vointie adauge inca urmatórele: In zadaru cautu diplomatiu unguri, sub firma, ca aceste mesuri suntu luate pentru a asigurá integritatea regatulu contr'a agitatiuniloru esterne din partea româniloru si-a serbiloru. Astadi cându Romani'a a pasitu intr'o era de moderatiune si stabilitate, cându guvernulu român a datu probe de o intielépta politica si plina de tactica, acele acusatuni numai potu avea nici o valóre.

Si apoi tocmai acele mesuri esceptionale, in fati'a caror'a românii, déca n'aru fi legati de acelu pamentu prin suvenirile trecutulu si prin osemintele mosiloru si stramosiloru lor, aru puté recitá cuvintele plebeiloru refugiatu pre muntele sacru, sdruncina si amerintia esistintia regatulu S-tului Stefanu; cáci popórele cá si individii, cându suntu indestulate in cas'a loru propria, nu alérga la vecini.

Apoi diplomatiu unguri, cari cunoscu situatiunea Europei, si compara starea esceptionala a Ungariei cu alte țieri, trebuie sa intieléga, ca situatiunea actuala nu póte, de catu a

provocá mai curendu séu mai târdu peirea Ungariei.

Pre catu de utopica erá ide'a proclamata in 1848 de unguri „de a rumpe cu coron'a Habsburga si a proclamá Ungari'a de independenta“, totu atatu de utopica si funesta pentru ei este ide'a de a esterminá cu 4 1/2 milioane 11 milioane fia prin contopire, fia prin focu si prin sabie!

Omenii prudenti inse nu se lasa a fi târiti de pasiuni si fantasii intr'unu ce necunoscutu; de aceea sustienemu, ca barbatii politici ai Ungariei trebuie sa se ocupe cu serioșitate si calmitate de a delaturá o conflagratiune iminenta, care aru pune in periculu regatulu Ungariei si ne aru amenintia si liniscea noastră.

Positiunea geografica obliga pre romani si pre unguri a traí cá buni amici, a complaná ori-ce diferentie mici pre terenu pacnicu.

Amicitia acestoru două popóre va produce multe si mari bine faceri atatu natiunei ungare catu si româniloru.

Inainte de a terminá, fie-ne permisu a ne pronuntia convictiunea noastră si asupr'a conduitei diareloru române transcarpatine. Nu vomu a atinge catu-si de putienu modulu cum sustienu interesele loru natiunale fatia cu natiunea ungara; ne marginimu a desaprobá conduita loru fatia cu Romani'a.

Diarele transcarpatine române, dirijate de nisce barbati de-o serioșitate si romanitate necontestata, facu dupa noi o mare gresiala, ca se amesteca in cestuni de partide in afacerile Romaniei. Cei-ce stau neintreruptu lângu cazanulu, unde se ferbe politic'a la noi, inca suntu adese-ori in erori in apreciarile persóneloru politice — si specialu asupr'a partideloru. La noi mai totu-dēun'a se face opoșitiune de portofolii ministeriale, iera nu de principiu... si diarele române transcarpatine, cari n'au interesu de portofoliele ministeriale dela noi, n'aru trebuí nici odata sa se inroleze in opoșitie: forti'a loru acolo, in aperarea drepturiloru lor, va fi cu multu mai mare, déca ele voru merge cu moderatiune si nu se voru declará de opoșante guvernulu român; cáci astadi fórté lesne le potu strigá unguri: „apoi voi urmati politic'a unei minorități, pre care insusi guvernulu român o combate, cum amu putea noi ascultá plângerile vóstre?“ R.

Din Erzegovin'a.

N'avemu inca sciri sigure despre stadiulu in care se afla lupt'a inversiunata dintre turci si insurgentii din Erzegovin'a. Atatu inse putemu afirmá, ca rescóla se intinde totu mai tare si trage in tergiulu seu si pre alte poporatiuni de pre insula balcanica, cari se tienu de sementi'a slava. S'au intemplatu si in alte locuri multe demonstratiuni contr'a autoritatiloru turcesci refusanduli-se acestor'a solvirea contributiuniloru, care fu ans'a insurectiunei in Erzegovin'a.

„Pol. Coresp.“ ne spune, ca bar. Herbert, care conduce ambasada austro-ungara in Constantinopole in absentia ambasadorulu Zichy, s'a infatisiatu dilele trecute inaintea sublimiei Porti si a conferitu mai multu tempu cu marele veziru Essad pasi'a si cu ministru lu esterne, Aarifi pasi'a. Dupa cum se vorbesce in cercurile

mai intime din Constantinopole, baronulu de Herbert a relevatu in modu formalu, ca Austro-Ungari'a va observá cea mai stricta neutralitate in afacerea Erzegovinei. Noi, dice acestu organu, nu ne indoimu de visit'a acēst'a, dara ni se pare lucru putienu de creditu, cându ni se spune, ca declaratiunile mulcomitórie ale unui portatoriu de afaceri suntu de a se considerá cá o apromisiune de neutralitate stricta. De regula neutralitatea se observa de către o a trei'a potere fatia de două poteri beligeranti, dara nu se scie, ca Austro-Ungari'a aru privi séu aru recunósce pre insurgenti de beligeranti. Austro-Ungari'a considera insurectiunea din Erzegovin'a de o afacere interna a Portiei si declaratiunile ce se referescu la acēst'a afacere voru fi corespunsu acēstui punctu de vedere.

Ce se atinge de impartasirile oficioșe din Constantinopole, cum-ca in taberele insurgentiloru lupta corpuri formale de dalmatini, observá „P. C.“ ca o trecere directa de inarmati din Dalmati'a in Hertiegovin'a nu e usioru cu putintia, fiindu-ca sentinelele austriace pazescu frontariile cu rigóre. Dalmatini cari suntu astadi in Hertiegovin'a, mai cu séma bochezi, au trecut acolo preste Muntenegru. Comunicatiunea intre Bocche di Cattaro si Muntenegru e libera. In tóta diu'a vinu muntenegrenii in Bocca, spre a cumperá séu vinde vidualii, si asemenea affi totu-dēun'a pre bochezi inarmati in muntii negri, cea ce se póte esplicá din comerciulu loru reciprocu. Cumca intre atari impregiurari au pututu strabate vr'o câte-va sute de bochezi preste Muntenegru in Hertiegovin'a, fára de a se puté oprí, e lesne de esplicatu.

„Pol. Coresp.“, dupa o scrisóre ce o primesce din Constantinopole ni spune mai departe, ca starea critica a lucruriloru in Hertiegovin'a se dovedesce prin miscarea cea viua pre terenu militariu. In Top-Chané se incepe montarea de baterii si in arsenalu se diregu in fug'a mare naile de resbelu.

Intréga puterea turciloru in districtele corpuriloru de arme din Constantinopole, Sium'a si Monastiru face 35,000 infanteristi, 6000 cavaleristi si trei regimente de artilerie. Chiamându-se concediatii si rezervistii puterea armata in trei septamani s'aru urcá la 60,000 soldati“.

Dupa unele foi afacerea aru fi intratu in stadiulu „diplomaticu“. O impressiune placuta facu foile rusesci, cari se esprime asupr'a miscariloru sudu-slavice cu o reserva démna de situatiunea cea critica.

„Golos“ recunósce, ca esiste motivulu de revoltare si adeca in ticalós'a administratiune a dregatoriloru turcesci si in apesarea ce o esercieza aristocrati'a musulmana dela tiéra. De multu, dice organulu acēst'a — poporatiunea acestei provincii nenorocite nu mai are altu remediulu decatu revoltarile periodice. Organele administrative domnescu in modu arbitraria fára de a fi pedepsite. La acēst'a mai vine si alu doilea momentu: in Erzegovin'a s'a formatu o clasa de posesori de pamentu, unu feliu de aristocrati'a feudale, cum nu se mai afla pre airea in tienuturile musulmane. Predecesorii acestoru posesori au fostu crestini si stá in fruntea poporatiunei slavice, dara sub domni'a musul-

maniloru aflara mai oportunu lucru sa se lase de credinti'a si natiunalitatea lor, sa devina turci si sa se separeze ca o elica aristocratica de cela-laltu poporu. Ei devenira cei mai aprigi contrari ai fratiloru lor de odinioara. „Begii“ acesti'a impreuna cu dregatorii tieriei adusera pre erzegovineni pâna acolo, de nu-si mai potu suferi vieti'a si demultu era situatiunea in provinci'a acest'a ran'a cea mai periculosa a imperiului osmanu. „Golos“ e aplecatu a dá dreptu poporului rescuatu, dara sustiene ca intreprinde-rea nu va avé nici unu resultatu si acest'a pentru tienut'a Austriei. Barbatii de statu ai Austriei, intru câtu nu se tienu de fractiunea celoru ce privescu anecsarea Bosniei si a Erzegovinei de o problema politica a Austriei, credu ca n'au sositu inca tempulu pentru moscenirea turcésca. Déca nu se sugruma curendu rescól'a, munte-negrenii la nici unu casu nu se voru puté abtinené, de a face cauza comuna cu conatiunalii loru Munte-negrenii totu-déun'a au luptatu impreuna cu erzegovinenii in resbele. Mesurile ordonate de principele Nicolau din Munte-negru spre a executá o neutralitate aspra, numai i voru aduce popularitatea in jocu avendu unu efectu scurtu. Venindu la „cestiunea orientala“ „Golos“ judeca, ca acum nime in lume nu este aplecatu a grabi resólvea ei si totusi e cu nepotintia, cá sa mai intardie multu tempu.“

Despre positiunea Rusiei cátra rescól'a din Erzegovin'a mai scrie si unu corespundinte din Petersburg diu-riului „Post“ din Berlinu:

„Evenimintele din Erzegovin'a des-tépta simpati'a publicului nostru cu atátu mai tare, cu câtu acele se aducu in legatura cu petrecerea aici a ministrului românu de resbelu, generalu Florescu. Acest'a venindu in Russi'a intovarasi-tu de col. Cerkezu si Blaramberg s'a presentatu inaintea imperatului in taber'a dela Hrasnoe-Selo. Se scie, ca nu numai armat'a româna, dara si cea serbésca este bine organizata si pregatita si astépta numai momentulu pentru a lapedá jugulu dispretiuitu. De-si s'a datu aici ambeloru guverne, celui ro-mânu si celui serbescu, svatulu ami-cabilu de a nu rumpe pacea, totusi de alta parte nu se va puté impede-cá

radicarea ambelor natiuni. Pentru Russi'a e o schimbare in imperiulu turcescu de o insemnatate secundaria. Drepturile la tronulu bizantin ce le a mostenitu marele principe Vasile Ivanovici in anulu 1497 casatorindu-se cu princes'a din viti'a paleologiloru Sofi'a, suntu lasate de multu si cá su-venire au remasu numai tronulu re-galu eburnu alu lui Constantin XIV, precum si insemnele, vulturulu duplu, si cavalerulu ce strapunge pre balauru. Fire-ce Katarin'á cea Mare a datu inca nepotului seu alu II numele Constan-tinu si lu invetiá limb'a gréca, a im-primatu si o medalia cu semilun'a sfa-remata de fulgeru. Acum de tóte ace-ste nu mai e nici vorba, si fidela pro-missiumiloru sele, Russi'a nu mai des-parte politic'a sea in oriente de poli-tic'a aliatiloru sei. Déca cum-va nu s'aru impede-cá o deplina eliberáre a Romaniei si a Serbiei, aceste dóue state cu greu voru puté contá pre unu sucursu activu din partea Rusiei.“

Scirile mai nóue spunu, ca insu-rectiunea capeta sucursu nou preste fruntariile austriace. Unu telegramu din Triest anuncie, ca in 11 l. c. s'au dusu 40 fosti tunari sub conduce-rea a trei capitani serbi la locul in-surectiunei. In 10 l. c. s'au imbarcatu in Triest 50 serbi spre Cattaro, spre a merge preste Munte-negu la Erzegovin'a. O corespundintia datata din Triest si publicata in „Fr. Bltt.“ de-scrie aspectulu acestoru serbi poraiti la lupta astu-feliu:

Ei cumperau revolvere séu schim-bau armele lor vechi cu pusce de constructiune nóue platindu simplu pretiulu séu adausulu pentru ele. Ei suntu robusti, pórtá costumulu lor natiunalu si numai putieni au portu europénu. Linisciti si fára de a face sensatiune mergeau pre strade in susu si in josu, in grupe de câte 6—8 insi, dara aici in Triest, unde se vedu pre fia-care di multi straini, ei nu erau suspecti. Ci togm'a natur'a lor cea calma, producerea lor cea hotarita ce-i caracterisá, desteptara atentiunea. Ei nu-si ascundeau intentiunea, ca voru sa mérga la insurgentii din Hertegovin'a si diceau fára ostentatiune, ca din di in di voru veni mai multi compatrioti de ai lor la Triest si Dalmati'a. Lucrulu se spunea cu unu

indiferentismu, cá si cându ei aru fi facutu o excursiune de placere, se vedé inse, ca aveau intentiune seri-ósa si ca sciau ce facu. Dealmintrene armele lor suntu bune, ei suntu bine imbracati, fia care dintre densii are unu pachetu mai mare séu mai micu, nice bani nu li lipsescu. In 10 l. c. s'au imbarcatu, linisciti si fára de a face sensatiune, cum au venit.“

Unu telegramu din Ragusa (sor-ginte slavice) vestesce, ca insurgentii au datu asaltu asupr'a fortulu Go-ransko lângá Piva si au ocupatu ce-tatea Motochia. Iéra „Narodne Novine“ anuncie, ca in 16 Aug. a eruptu in Bosni'a intre Constaniti'a si Dubiti'a o rescól'a. Insurgentii au navalitu in casa sentinelei Isivo, au ucisu doi soldati turcesci si au luat cu sine armele lor.

Din Constantinopole se anuncie, ca Nedjib Pasi'a au primitu comand'a suprema asupr'a trupeloru impera-tesci din Hertegovin'a. Trupele se urca la numerulu de 20,000.

† Sciri oficióse dela 16 Aug. n. confirma ca a isbucnit revolutiunea si in Bosni'a si anume intre Costajnica si Dubica.

† Sa ni se permita pentru astadi si o abateré dela politic'a dilei pentru cá sa intrámu putienu in cele scolastice, in cele ce se tienu de reprezentanti'a puterei seculului. Amu amintitu in nr. trecutu despre deschiderea cursu-lui suplinitoriu si despre cuventarea introductória a P. Dem. Cuntianu. Fiindu ca precum suntu cursurile nu numai ale scólei cí ale vietiei nati-onale patriotice, ce are sa resara din scóla, asiá si cuventarea atinge in mai multe puncte vieti'a nóstra natiunale. Noi o publicámu in tóta estinderea ei la locul acest'a lasându-o a-si face ea insasi comentariulu.

Cuventarea

conducatoriulu cursului supletoriu in-vetiatoescu, P. D. Cuntianu, tienuta in Sabiu la 1 Augustu 1875 cu oca-siunea deschiderei cursului supletoriu.

Multi stimatiloru domni!

Prea Venerabilulu Consistoriu ar-chidieceanu prin votulu seu din 15

pré departe inainté séu de a ne ra-dicá prea susu in domenulu istoriei. Si dicendu aceste nu crede-nu ca me-ritámu a fi pusi in rendurile pesimi-stiloru reclamându in contr'a pré marei párti, dupa unii, ce studiele istorice au luat in educatiunea musicale, si la cari nesciinti'a voluntara a artei antice implica unu prejudetiu reu voitoriu chiaru pentru musica insasi, si acest'a aru insemná a-i refúsá ori ce valóre estetica durabila. — „Déca aru fi adevératu, adauge D. Gevaert, ca compositiunile din olimpu, socotite cá divine atáti'a secolu, si pentru noi se nu fie de câtu numai pure bizarerii atunci cu ce dreptu vomu crede noi in perpetuitatea creatiuniloru unui Bach, unui Haendel, unui Beethoven? acele capudeopere, cáror'a noi le da-torim atáte multiemiri sublime, aru deveni dara fatalmente la rendulu lor, nisce enigme pentru descendintii nostri? Dara atunci music'a nu aru fi de câtu unu jocu fantasticu de so-nuri, fára scopu seriosu, fára radecini in trecutu, destinata a se perde in vidu, si démna de abiá a fi numerata intre arti. Din nenorocire, nu este de locu astfeliu.

— Sa ne pazimú asiá dara de a vorbi cu usiurintia despre art'a an-tica, sub pretestu ca armoni'a aci jóca unu rolú fórté palidu. In adevéru, singurele monumente musicale care pâna acum au traversatu seculu, si care merita reflectiune, apartienu me-lodiei omophone. Câtu me privescu eu amu ferm'a convictiune ca operile mariloru nostri maestri voru resistá

Iuliu a. c. Nr. 1522/scol. au affatu de bine a me denumí pre mine de con-ducatoriulu cursului supletoriu acum deschisu prin Preaonoratulu D. pro-topresbiteru I. Hann'a. Prin acest'a denumire Preavenerabilulu Consistoriu mi-au impusu mie pre neasteptate o sarcina pre cátu de onorifica pre atá-t'a de grea; acest'a sarcina eu o amu si primitu in sperantia ca domniele vóstre me ve-ti ajutorá la suportarea ei prin cunoscintiele si esperiintiele ce vi le-ati castigatu pre terenulu sco-lasticu. Acestu ajutoriu vi-lu ceru domniloru, si ve rogu a nu mi-lu refúsá.

Intre alte indatoriri, ce impune Ven. Consistoriu tuturoru conducato-riloru cursuriloru supletórie — prin urmare si mie — este si aceea; de a face la acestu locu o espunere in-troductória in obiectele prescrie pen-tru cursurile supletórie din acestu anu.

Inainte de a trece deci la impli-nirea dupa putintia a acestei insarci-nári, dati-mi voia, multu stimatiloru domni, a atinge baremu in trecere câte-va momente din trecutul celu mai de aprópe alu vietiei si activitá-tiei nóstre pre terenulu scolasticu; cáci mi se pare a fi cu cuviintia, cá la asemenea oca-siuni sa amintimú câte-ce-va baremu despre factorii cei mai insemnati, carii au lucratu si conlu-cratu mai multu la inaintarea afacer-iloru nóstre scolare in trecutu; dara mi se pare neaperatu de lipsa a face acest'a si din acelu motivu, cáci pre-sentulu, déca voiesce si nisuesce a cladí unu edificiu solidu pentru cul-tur'a poporului nostru, trebuie sa o faca acest'a tienendu contu de totu ce a creatu in favórea scólei trecutul, trebuie, dicu: cá toti casii de inain-tare ai sei, sa-i faca in deplina cuno-scintia a pasiloru si resultatelor din trecutu eruite pre acestu terenu.

Nu-mi va fi greu, stimatiloru dni a ajunge la factorulu celu mai prin-cipalu, sub a cáruia ingrigire si neo-bosita lucrare, si caus'a scóleloru nó-stre cá si alte cause vitali ale nóstre au luat celu mai mare sboru spre inaintare, nu va fi greu a ajunge la acelu factoru domniloru, cáci ne a-flámu intr'o casa, in care totu ce ne incungiura indigitéza ca spre ce scopu servesce acest'a casa si spre ce scopu

vicisitudiniloru tempului; dara trebuie bine recunoscutu ca trebuie inca pro-bate. Minunatele creatiuni ale lui Pa-lestrin'a, celu din urma si celu mai ilustru reprezentantu alu poliphoniei vocale din evulu mediu, numai esista de câtu pentru eruditi, pre cându umilele cánturi a le lui, sântu Ambrosiu resuna inca in tóte dilele in tem-plile nóstre si suntu singurele alimente artistice a milióne de crestini.“

Fára sa injosimú art'a pâna a o considerá cá „unu jocu fantasticu alu sonoriloru“ nu se póte in-sa prevedea de locu ceea ce voru deveni capu-dóperile moderne dupa unu periodu egal de acelu ce ne separá de Gre-ci'a antica, déca focarulu civilizatiunii s'aru schimbá séu midilócele indis-pensabile s'aru transformá si cele ac-tuale aru disparea cu totul.

Oper'a d-lui Gevaert va cuprinde dóue volume si celu întâiu numai care a aparutu, este in stare a satisfacé curiositatea chiaru a acelor care astépta cu impacientia aparitiunea celui alu doilea. Cuprinsulu acestui'a este: esplicarea originei cunoscinti-loru nóstre comparate cu ale celoru vechi, rolulu musiciei antice in civi-lisati'a elenica, locul ce-lu ocupá intre artile cele-lalte, caracterulu si istori'a sea in dóue període imbratisindu unspre-diece seculu, teori'a si tecnic'a artei musicale in anticitate. In alu doilea volumu tratéza despre armonica si melopea: acest'a este si partea cea mai importanta.

Nu póte cine-va sa-si imagineze cantitatea, operiloru, tratatelor si

EGISIÓRA.

Revista musicale.

Istori'a si teori'a musiciei in anticitate de

D. Fr. — Au. Gevaert.

(Urmare si fine.)

Nu fára indoiéla; dara cu con-ditiunea de a scóte din acestea unu in-yetiamentu profitabilu la desvoltarea la progresulu artei musicale moderne, si de a puté stabili o legatura intre doctrinele actuale si cele ce constitue sistemulu musicalu alu lumii pagáne: Acést'a legetura, dupa D. Gevaert, esista in realitate, cu tota caracterulu de inovatiune ce pare a imbracá art'a contemporana, si elu se radima pre autoritatea unui musicantu pre care nu-lu póte nimeni banuí ca are unu entusiasmu escisivu pentru trecutu, pre autoritatea lui Richard Wagner, care in cartea sea despre dram'a musicala, dice in termini escelenti: „Nu este cu putintia sa reflectámu cu câtu de putiena profundime asupr'a artei nóstre fára a descoperi raporturile sele de solidaritate cu acea a greci-loru. In adevéru; art'a moderna nu este de câtu unu inelu in lantiulu desvoltarii estetice a Europei intregi, desvoltare care 'si are punctulu seu de plecure dela Elini.“

In adevéru, aru trebui multa buna-vointia si o dosa destulu de fórté de optimismu spre a vedea in autorulu lui Tristan si Iseult si acelu de Nié-belungen unu discipulu alu lui Demodoc din Corcir'a séu a lui Thamyris

care puse pre musica resbelulu titani-loru contr'a dieiloru, si cu tóta dubl'a sea personalitate de poetu si de mu-sicantu, nu póte cine-va sa-i gasésca de câtu nisce raportatori fórté slabe cu Eschyl séu Sophocle. Déca Gluck, mai multu inca de câtu d. Richard Wagner, se apropie de idealulu tra-gediei grecesci, atátu prin alegerea subiectelor cátu si prin modulu sub care le-a tratatu, numai putienu nu trebuie se atribuimú inspiratiunii sele altu scopu de câtu acelu de a aminti marirea sublima a melopeiloru antice dupa dreptu, importanti'a declama-tiunii lirice este o simplicitate nobila. Adevératulu geniú nu voiesce a se incurá in piedeci care aru jigni sbo-rulu' seu, si, intre aceste piedeci, cea mai grea suntu preocupatiunile ce resulta dintr'o sistema ori care aru fi. Fia-care poporu, pre lângá aceste, 'si are aptitudinile sele, dupa cum fia care epoca, fia-care generatiune obliga art'a a incercá noi trasformatiuni ce respundu la nisce trebuinti noi. Ceea ce era suficientu parintiloru nostri, nóue nu ne mai este. Faceau ei mai bine de câtu noi? Se admirámu crea-tiunile ce ne-au lasatu, dara se cau-támu de a face altu-feliu. Iéta cuven-tulu pentru care admitindu, impreuna cu d-nii Richard Wagner si Gevaert, raporturile de solidaritate ce esista intre manifestatiunile artei moderne si intre traditiunile trecutulú, cre-demu ca nu totu-déun'a este fára pericolu pentru facultátile creatrice ale artistului si pentru liber'a desvol-tare a personalitati sele, de a merge

ne-amu adunatu si noi in tr'ens'a. Si déca ne vomu pune si numai cele mai elementare întrebări, ca adeca: a cui este acésta casa? dela cine si spre ce scopu amu ereditu noi acestu localu? de siguru ca unu respunsu esactu nu vomu putea dá la aceste întrebări, fára de a ajunge, fára de a fi constrinsi a ajunge la numele acelu factoru, la numele acelu barbatu, cu carele si prin carele amu facutu si noi — déca nu mai multu — celu putienu unu inceputu solidu atátu pre terenulu bisericescu si scolaru, cátu si pre terenulu natiunalu politicu, bá potu dice — si credu ca sunteti cu totii de aceeasi convingere cu mine — ca pre tóte terenele vietiei sociali. Dá domniloru, va trebui sa ajungemu in respunsulu nostru la numele acelu mare Archiereu alu nostru, ale cáruí fapte maretie, virtuti alese, caracteru de modelu cá si cele-lalte insusiri distinsse ale sele, Escelenti'a Sea, Présántítulu Parinte Archiepiscopu si Metropolitulu alu nostru actuale, *Mironu Romanulu*, recunoscendu le in deplin'a loru valóre, s'au aflatu indemnatu a apromite la diferite ocasiuni in modu serbatorescu, cumca insusi le va urmá; a apromisu acésta Escelenti'a Sea si in cuventarea de deschidere a sinodulu archidiecešanu din acestu anu dicendu: „Cu ajutoriulu lui Dumnedieu voiu conduce si continuá lucrările incepute de fericitulu meu predecesoru, *Marele Archiereu Andreiu*.“ Asiá, e multu stimatiloru domni si frati, va trebui sa ajungemu nesmintitu la numele acum cu pietate pronunsiatu alu *Marelui Andreiu*, cáci dupa cum bine scimu cu totii, nu numai acésta casa, nu numai acestu institutu consacratu culturai nóstre si a poporulu nostru, care institutu — in urm'a unui conclusu sinodalu — si pórtá numele *Marelui Andreiu*, ci potu dice, ca mai totu ce avemu bunu si folositoriu, dela densulu avemu. Despre acestu adeveru, celu mai competentu barbatu, carele in decursu aprópe de dóue decenii a fostu mân'a cea drépta a Metropolitulu Andreiu si martoru faptelor lui maretie, ne marturisesce. Acelu barbatu, Parintele Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu Nicolau *Popé'a*, in cuventarea sea tie-

nuta la mormentulu repausatulu Metropolitulu cu ocasiunea parastasulu din 16 Iuniu 1874, dupa ce arata meritele *Marelui defunctu* pre terenulu bisericescu, intorcendu-se a arata acele'si merite si pre terenulu politicu natiunalu dice: „Ca totu ce s'au facutu si in respectu politicu natiunalu, prin Metropolitulu *Siagun'a* s'au facutu si fára de densulu nimic'a nu s'au facutu din câte s'au facutu“; apoi continuându ilustrulu oratoru cu enumerarea meritelor fericitulu Metropolitulu si pre terenulu scolasticu, intre altele dice: „*Mari lupte si sacrificii* l'a costatu pre elu invetiamentulu preste totu, dara elu le invinse pre tóte, pentru ca devis'a lui erá: „Inainte“.

Si in adeveru domniloru, déca astadi si noi suntemu in positiune a putea dá câte unu semnu de viétia, bá a putea inregistrá câte ce-va mai demnu si pentru istoria pre terenulu scolasticu; déca astadi ne putemu felicitá, ca avemu si noi unu Seminaru — dupa impregiurári — bine organisatu, ca numerulu scóloru nóstre a sporitu, ca numerulu invetiatoriloru nostri bine pregatiti asemenea a sporitu si sporesce, ca avemu si barbati, cari se ocupa cu compunerea de cárti scolare si didactice dupa recerintiele tempului de astadi, ca avemu si noi câte-va fonduri spre inaintarea scopuriloru nóstre bisericesci si scolare s. a. si déca ne vomu întrebá, ca de cându, si dela cine avemu acestea tóte? vomu trebui sa respundemu — dandu adeverulu tributulu seu — cumca tóte acestea le-amu mostenitu, tóte acestea le avemu dela marele si bunulu nostru Parinte repausatu, Metropolitulu *Andreiu* si cumca numai lui ii suntemu datori cu multiamita si recunoscintia pentru tóte acestea; cáci déca vomu cercetá, ca ce a fostu si ce s'a facutu la noi pre terenulu scolasticu inainte de *Siagun'a*, déca întrebámu séu ne întrebámu ca cum stámu cu istori'a educatiunei inainte de venirea lui la noi, apoi, mai mi se pare, ca vomu fi siliti a responde cu istoriografulu *Welter*, carele astfelu face inceputulu istoriei neamulu omenescu: „*Tiefes Dunkel schwebt über die Urgeschichte der Menschheit*.“

Dá domniloru si fratiloru, pâna

documentelor din diferite epoce si in diferite limbi pre care autorulu le-a compilatu si a pusu astfelu bazele argumentatiuniloru sele. Astfelu oper'a d-lui *Gevaert* apare spiritelor serióse cá o carte de sciintia, rebdare si buna credintia.

„Judecat'a defavorabila musicei grece, dice d. *Gevaert*, provine in mare parte din tendinti'a esentiala moderna, care consista a considerá fia-care arta isolatu, iéra nu in unitatea armoniósá a civilizatiunei antice.“

„Spiritulu anticu nu concepea de locu sculptur'a si pictur'a de cátu reunite cu architectur'a; de asemene, nu putea sa se hotarésca de a separá music'a si poesi'a de dansu.“ Si dupa *Westpal* dice d. *Gevaert*, enumerându si caracterisându cele siase genuri de compositiuni — „combinatiunile variate resulta fie din întrebuintiarea simultanea séu individuala a celoru trei arti musicale, fia din diversele loru moduri de imparechiere.“

Dupa *D. Gevaert*, tóte genurile de musica aru fi esistatu inca din tempuri decátu din tempulu asignatu dantiului si pantomimei esecutate cu acompaniamentu de instrumente. Afara de cântarea fára acompaniamentu, grecii aru fi cunoscutu tóte genurile cultivate in art'a moderna: oper'a seriósá si comica, music'a corala, cântare cu o singura voce, music'a pentru instrumente cu córde si ventu, si chiaru pentru balet; *Socratu*, *Platonu* si *Aristotera* esaltéza puterea sea si o considerá cá pre celu mai puternicu midilocu de educatiune pentru junime. Dupa *Aristotera*, music'a, lucrându asu-

pr'a sufletulu intr'unu modu eficace, erá privita, in societatea antica, in o stima mai mare decátu architectur'a si pictur'a. „Dupa rolulu ce erá rezervatu in concursuri, musicantulu putea pretinde onorurile cele mai emnente. Mus'a lui *Pindaru* celebrá fára a derogá nimic'a dela orgoliulu seu, victori'a unui cantatoriu de flautu, *Midas* din *Agrigente*; archivistii publici, transmiteau posteritatiiei numele mariloru musicanti, si populatiunile in entusiasmulu le inaltia statue.“

In fine in partea din urma intitulata: „aruncatur'a de ochiu asupr'a diferiteloru perióde ale istoriei musicei antice“, *D. Gevaert* urmaresce art'a greca in diferitele sele transformári ce a incercatu dela fundarea sea pâna in epoc'a in care ultimele vestigie fura culese de cei întâiu crestini. Partea istorica a cártiei sele fára indoiéla cea mai atragetórie; dara partea teoretica si tehnica, pártile relative la clasificatiunea moduriloru, la tonalitatiile, la urmele ce au lasatu in vechile arii populare si in cântările bisericesci, la diferitele sisteme de notatiune ale musicei grece, la teori'a modulatiuniloru la definitiunea elementelor constitutive ale armoniei (polifoni'a antica) aceea nu mai putienu ingeniósá a tonuriloru si tropiloru, analis'a moduriloru, a diferiteloru sisteme formate de analis'a nu ofera cea mai mica atractiune musicantiloru literati a cáror'a inteligentia, ori-cátu prompta aru fi a întielege lucrurile abstracte, este cu tóte aceste susceptibila de óre-care silintia.

„Voc. Cuv.“ E. R.

la *Siagun'a*, nu sciu ce amu putea inregistrá si noi demnu de istori'a educatiunei, inse din periodulu fericitei lui archipastoriri — judecându dupa impregiurările si midilócele — mai putienu decátu modeste — multe imbnatitiri si pre acestu terenu, se potu inregistrá, de care a dispusu si elu, se potu inregistrá chiaru minuni, ba aci putemu eschiamá asemenea cu totu dreptulu impreuna cu fiulu si amiculu celu sinceru alu Metropolitulu *Siagun'a*, *Par. Archimandrita* si *Vicariu Nicolau Popé'a*: „ca totu ce s'a facutu si pre terenulu scolasticu la noi, prin Metropolitulu *Siagun'a* s'a facutu, si fára de densulu nimic'a nu s'a facutu din câte s'au facutu.“

De aci, adeca dela Metropolitulu *Andreiu* putemu si trebuie sa incepemu si noi domniloru totu-déun'a, de câte ori voimu a incepe si a face unu pasiu inainte pre terenulu scolasticu, cáci viétia si activitatea lui si pre acestu terenu ne pote servi de celu mai siguru faru conducatoriu. Metropolitulu *Andreiu* a fostu domniloru acelu luceferu carele a imprasciatu negur'a cea grósa a indiferentismulu din trecutu si a introdusu lumin'a, elu a introdusu viétia si activitate in biserica nóstra organisandu-o pre cea mai lata basa a constitutiunismulu.

Póte ca ve-ti fi asteptatu stimatiloru domni, cá aci sa enumeru si mai multe acte si fapte complinite de Metropolitulu *Andreiu* spre dovedirea afirmatiuniloru mele de mai susu, inse cu credu, ca multe din acele acte, multe din maretiele lui fapte, voru fi inca in próspeta memoria la cei mai multi si dintre domniele vóstre cu atát'a mai vertosu, cu cátu acelea s'au mai reimprospetatu la ocasiuni potrivite si inca prin barbati cu multu mai competentu a vorbi in materi'a acésta, de cum sum eu. Atát'a inse totusi debuie sa mai amintescu aci, ca si cursurile acestea supletórie, ce se deschidu astadi pentru prim'a data in întreaga archidieceša nóstra, nu suntu altu ce-va, decátu o schimbare in forma a institutiunei introduse in viétia nóstra scolará inca la anulu 1863 prin Metropolitulu *Andreiu*, a asiá numiteloru conferintie séu conveniri invetiatoresci.

Cursurile acestea suntu fára indoiéla o institutiune, prin care se inlocuescu conferintiele invetiatoresci, ele se voru poté sustiené numai pre lángea jertfe mai mari in bani, inse si promitu a face cele mai bune servitii invetiamentulu si preste totu trebei nóstre scolare, mai cu séma, déca invetiatorii nostri voru voi si voru scia a se folosi bine de aceste cursuri.

La inceputu, firesce si aci, cá si in tóte întreprinderile, vomu întempiná de siguru unele greutáti, si rezultatele inca nu voru corespunde póte intru tóte asteptáriloru: inse prin concursulu tuturoru puteriloru nóstre didactice, care astadi — multiamita lui *Ddieu* — nu suntu togm'a de desconsideratu, acele greutáti se voru delaturá succesive, si asiá, de-si cu inceputu, de-si cu pasi modesti, totusi vomu poté corespunde si noi, vomu poté urmá si noi devisei *Marelui Andreiu*: „Inainte!“ —

Acetea premitendu-le, datimi voia multu stimatiloru domni a trece la implinirea dupa putintia a insarcinárei primite din partea preavener. consist. archidiecešanu, a trece adeca la o scúrta espunere introductória in obiectele prescrie pentru cursulu nostru supletoriu din acestu anu.

Acele obiecte, dupa cum se vede din alini'a a 2-a a cerculariulu convocatoriulu, suntu urmatórele:

1. Computulu cu mesurile metrice;
2. Metodulu scrierei si cetirei;
3. Principiele pedagogiei pentru sustienerea disciplinei scolare;

Iéra in órele libere: deprinderi in cântári si in gimnastica.

La tractarea tuturoru obiectelor

de invetiamentu, prin urmare si a celoru mentionate, cu care vomu avé a ne ocupá in decursulu petrecerei nóstre impreuna la acestu cursu, lucrulu de capetenia este, a procede astu-feliu cá priceperea scolariloru, atentiunea si interesulu loru pentru totu ce li se propune sa crésca succesive, cá scolarii dela inceputu sa se puna in stare si sa se dedea a privi si a cugetá asupr'a obiectulu liberu de tóta preocupatiunea si astu-feliu a-si formulá ei insusi parerile si respunsurile la întrebările puse din partea invetiatoriulu, cáci numai as á facultátiile loru se voru desvoltá din ce in ce mai multu, ceea ce si este unulu dintre scopurile principali ale invetiamentulu.

Spre ajungerea acestui scopu, carele servese de unic'a basa solidá pentru intregu invetiamentulu ulterioru, educatoriulu, trebuie sa aplice tóte regulele didactice rationali probate si recunoscute de pedagogia, de asemenea si regulele si mesurile disciplinari, de unde urmédia: ca unu educatoriulu lipsitu de cunoscintia aceloru reguli si mesuri, pre lángea cea mai buna vointia, fórté arareori va poté fi siguru de ajungerea scopulu, cáci fára cunoscintia acestoru midilóce, educatoriulu va stá inaintea eleviloru sei cá si unu ostasiu desarmatu in fati'a inimiculu.

Regulele didactice cá si regulele si mesurile disciplinei scolare, invetiatoriulu cu ori-cé pretiu trebuie dara sa si le insusiésca de asiá, incátu momentul sa fia in stare a le si aplicá cu stricta privire la verst'a, la naturélulu si la celelalte insusiri individuali ale singurateciloru sei elevi, si inca astu-feliu, incátu prin aplicarea loru, in adeveru sa se póta ajunge scopulu doritu, iéra nu contrariulu, ceea ce s'aru intemplá atunci, cându invetiatoriulu, regulele si mesurile mentionate nu le-aru scia aplicá cu deosebita privire la starea si insusirile individuali ale fia-cáruí scolaru. — Sa ilustrámu acestea prin unu esemplu: Cându invetiatoriulu, voinlu a delaturá timiditatea unui scolaru, in locu de a încercá acésta prin blandetia incuragiandu-lu si convingendu-lu, ca nu are a se teme de nimic'a aru întrebuintiá spre acestu scopu asprime, atunci va poté fi siguru din capulu loculu de ajungerea scopulu contrariu; séu, cându fatia de altu scolaru perplecsu si tardiu la judecata, nu aru avé invetiatoriulu paciintia de ajunsu si nu l'aru ajutorá prin întrebári aucsiliari la formarea judecátiiei si a respunsulu, ci din contra, aru staruí cu impaciintia a-si dá in graba respunsulu bunu reu cum va poté, atunci asemenea póte fi siguru acelu invetiatoriulu, ca mai multu au stricatu scolarulu si in mai mare perplecsitate lu lasa nutrindu elu insusi aceea ce a voitu a delaturá si a sterpi.

De aci inse se nasce lips'a nein-cungiuurabila, cá educatoriulu sa nísúiesca a cunósce bine pre elevii sei, sa cunósca naturelulu loru, dispositiunile si aplecările loru, sa cunósca si mesur'a, in care suntu desvoltate déjà facultátiile loru, cu unu cuventu: sa cunósca fórté bine întreaga grup'a eleviloru de cari este incungiuuratu atátu in deobsce, cátu si pre fia-carele in deosebi.

Art'a acésta, de a cunósce educatoriulu pre elevii sei in tóta fiinti'a loru, este pre cátu de neáperata invetiatoriulu, pre atát'a de grea, este atát'a de grea, incátu si celu mai talentatu pedagogu numai prin studiu seriosu si va poté insusi in mai mare mesura acésta desteritate, acésta arta. Studiulu psihologiei nu se póte recomená invetiatoriulu din destulu spre acestu scopu.

Dara sa revinu iérasu la regulele séu principiele didactice.

Unele din acele reguli séu principie apartienu didacticei séu metodicei generali, incátu ele adeca indigitéza séu arata modulu procederei la

invetiamentu in genere fără privintia deosebita la obiectele singuratece; altele inse, apartienu didacticei speciali si arata metodelu procederei la propunere din singuratecele obiecte de invetiamentu dupa deosebit'a natura a acelor'a.

De natur'a celoru dintâiu, aru fi s. e. urmatorele principii didactice:

1. Cá invetiatoriulu sa caute a castigá iubirea, increderea si respectulu eleviloru sei;

2. Cá elu, sa caute a inlesni eleviloru sei invetiamentulu, pasindu treptatu: dela lucrurile cunoscute loru, la altele necunoscute, care inse stau in óre-care raportu séu sémena unele cu altele; mai departe: dela cele mai lesne de intiesu, la cele mai grele, dela cele mai de aprópe la cele mai indepartate inse asemenea afine celoru dintâiu;

3. Cá invetiatoriulu sa nesuiesca a face invetiamentulu cátu se póte mai interesantu si mai placutu eleviloru sei; cá in propunere elu sa se ferésca a vorbi in termini abstrasi si in perióde prea lungi;

4. A sci alege si folosi la propunere din deosebitele obiecte, form'a cea mai corespundietória de invetiamentu dupa cum cere natur'a loru deosebita;

5. Cá educatoriulu sa caute a folosi prin invetiamentu tuturoru eleviloru sei, dara nu numai unor'a cu neglijerea celoru-alalti; cá materialulu percursu, prin dese repetitiumi, sa caute a-lu intipari cátu se póte mai adencu in memori'a scolariloru;

6. A prefige spre acestu scopu óre anumite pentru repetitiumi; a esplicá obiectulu propusu din tóte pártile, cá cu atât'a mai siguru si mai bine sa se intiparésca in memori'a scolariloru, s. a.

Iéra principii séu reguli ce apartienu la didactic'a speciale a singurateceloru obiecte de invetiamentu aru fi d. e. cele enumerate in instructiunea supremului inspectoratu scolaricu dela anulu 1862 § 19 care se referu la invetiamentulu religiunei precum si cele indigitate in catichetica. — Asemenea la propunerea scrierei si cetirei, regulele si indigitatiunile din manuducerile domniloru autori ai Abcdareloru introduse in scólele nóstre, in cari manuduceri pre largu se arata metodelu séu didactic'a speciala la propunerea acestoru obiecte de invetiamentu.

Mai departe, regulele didacticei speciali la propunerea computulu se afla in manualulu numitu: Computulu in scól'a poporala compusu de parintele protopresbiteru si profesorulu Ioanu Popescu, care manualu tocma a esitu de sub tipariu in un'a editiune nóua si este reformatu cu deosebita privintia la sistemulu celu nou de mesuri metrice, care mesuri conformu articolulu de lege VIII din anulu 1874 se voru introduce si intrebuintia definitivu si eschisivu si la noi in loculu mesuriloru vechi incepandu adeca dela 1 Ianuariu 1876. Acestu manualu se recomanda intre altele si prin aceea, ca in launtru este adjustatu cu unele figuri geometrice, iéra la fine este prevediutu si cu unu desemnu alu mesuriloru celoru nóue metrice.

Afara de acestu manualu de computu, dupa care se propune obiectulu acest'a si in institutul nostru archid. pedagogicu-teologicu, mai suntu si altele manuale, in care se tractéza computulu cu privire la sistemulu celu nou de mesuri metrice, anume: celu tradusu dupa manualulu introdusu in scólele statulu aflatoriu in tipografi'a archid. impreuna cu o tabela pre care asemenea suntu desemnate mesurile metrice; unulu compusu de domnulu inspectoru alu scóloru granitieresci Bas. Petri si altulu alu profesorelui Stefanu Poppiu din Blasiu.

Dupa cele espuse pâna aci in re-

spectulu invetiamentulu, dati-mi voia d-loru a aminti ce-va si despre disciplin'a scolaria si apoi a incheia.

Disciplin'a scolaria, sor'a cea buna a invetiamentulu, este pentru acest'a ceea ce este pentru unu statulu puterea armata; si precum unu statulu — mai cu séma in dílele nóstre — fără o putere bine armata, nu s'aru putea sustiené, bá in câte-va díle aru fi stersu din numerulu statelor, asiá invetiamentulu fără de o disciplina buna scolaria nu aru poté face nici baremu unu pasiu siguru inainte. — Disciplin'a are a delaturá toti obstaculii tóte piedecile ce s'aru pune invetiamentulu din partea vre-unui suditu nesupusu alu scólei, desi, nu cu puterea tunului, a puscei séu a spadei, — bá eu asiú dice ca nici cu puterea nuelei.

„Ordo est anima rerum“ díce latinulu, ceea ce pre românesce va se dica: ordinea este sufletulu afaceriloru. Si déca in vre-o afacere este de lipsa ordine si rendu bun, apoi dieu in scóla, fără de ordine fără de rendu bun, putienu vomu poté ispravi, de totu putienu — déca nu nimic'a.

Prin disciplina domniloru, purtarea din afara a scolariloru, si preste totu, aplecárile si moravurile loru, încátu acelea nu consuna cu regulele moralei si ale buneii cuviintie, se reguléza, bá tóta viétia si activitatea loru, se aduce si se pune in o strensa armonia cu acele legi ale moralitátei si ale buneii cuviintie.

Precum in sa la predarea invetiamentulu, asiá si la sustienerea disciplinei, invetiatoriulu, déca voiesce a-si ajunge scopulu, trebuie sa se conformeze dupa regulele si principiile acelea, care prin esperintia suntu probate si sanctionate de pedagogia cá totu atátea legi ducatórie la scopu.

Si in privintia acest'a, instructiunea supremulu inspectoratu scolaricu dela anulu 1862, contine unele reguli si indigitatiuni multu folositorie pentru invetiatori, care, la aplicarea mesuriloru pentru sustienerea disciplinei, nu se potu trece cu vederea, mai cu séma atunci cându invetiatoriulu, spre acestu scopu, este contrensu a aplicá si mesuri mai aspre. Regulele si principiile precum si mesurile recunoscute de pedagogia pentru sustienerea disciplinei scolarie, invetiatoriulu le afla pre largu espuse in ori-ce manualu de pedagogia.

Déca e dara, cá scopulu educatiunei sa se póta ajunge intrégu, apoi educatoriulu trebuie sa se folosésca in deplina mesura si cu deplina cunoscintia de ambe midilócele, despre care amu vorbitu pâna aci, adeca: de invetiamentu si de disciplina. Prin aceste dóue midilóce, care se ajutura, se spriginescu unulu pre altu imprumutatu — cum amu disu: cá fratele cu sor'a buna, invetiatoriulu, déca va sci si va voi a se folosi bine de ele, déca le va sci dá viétia amesturatu principiiloru pedagogiei, va deveni in stare a poté corespunde cu siguritate si in deplina mesura grelei sele misiuni.

Acést'a este problem'a studiulu pedagogicu, acest'a o au intentiunatu si suprem'a autoritate a bisericei nóstre archidiecesane, sinodulu si consistoriulu nostru, cându au conclusu a aduce in viétia aceste cursuri, spre acest'a ne-amu adunatu si noi astadi in acestu localu, la acest'a Dumnedieu sa ne ajute!

Varietáti.

* * * *Multiamita publica.* In 24 Iuliu a. c. l'a scaldele dela Tusinadu, s'au datu unu balu românescu din partea d-loru óspeti din Romani'a, si venitul curatu incursu la acelu balu l'au oferitu bisericei române gr. or. din Bicsadu in suma de 25 fl. v. a.

Pentru care ofertu marinimosu din partea d-loru români din Romani'a le aducemu prin acest'a multiamita nóstra publica, la insarcinarea comitetulu parochiale gr. or. din Bicsadu.

Augustinu Cosm'a
parochu gr. or.

* *Publicare.* Toti acei stipendiatu ai fundatiunei lui Gojdu, cari inea n'au finitu cursulu pentru care li s'a conferitu stipendiulu ori ajutoriulu de studia, si dorescu a remané si mai departe in beneficiulu avutu suntu prin acest'a provocati, cá pâna la 10 Septembrie st. n. a. 1875 sa arete rezultatulu studieloru din anulu mai de curendu trecut, cu atâtu mai vertosu, cáci nefacendu acest'a s'au nefiindu rezultatulu studieloru indestultoriu, conferirea beneficiulu mai departe li se va sistá.

Cu o cale se face cunóscutu, ca cancelari'a fundatiunei lui Gojdu se afla in Pest'a strad'a numita „Király utza“ nr. 15. unde au de a fi indreptate de aci inainte tóte petitiunile si scrisorile adresate cátra reprezentanti'a ori comitetulu amintitei fundatiuni.

Din siedinti'a comitetulu adm. alu reprezentantie fundatiunei lui Gojdu tienuta in Budapesta in 27 Iuliu 1875.

* * * *Scól'a.* Sub acest'a numiré voiu eda dela 1 Octombrie a. c. st. n. o fóia septamenaria, menita a tiené pre invetiatorii nostri in curentulu desvoltárei si perfectiónárei tuturoru sciintieloru pedagogico-didactice si ale dá totu odata si tóte cunoscintiele de lipsa cu deschilnita privire la indigintiele poporulu nostru si a desvoltárei lui intelectuale, morale si materiale.

Acést'a fóia esindu in fiesce-care septamana odata si anume *Lunea*, va contiené:

1. Articuli pedagogico-didactici dedusi pre bas'a credintiei crestine, dupa cei mai renumiti si esperti barbati de scóla intru tóte cu teori'a impreunandu pracs'a cea mai aplicabila la starea si indigintiele nóstre. — Mai departe totu numerulu va contiené câte o catechisa intocmita dupa priceperea prunciloru scolaru.

2. Tóte legile referitorie la invetiamentu — cele de pâna acum'a, cari suntu inea in vigóre, in resumatu — cele de aici inainte edande, in totu cuprinsulu;

3. Articuli din economi'a domestica si rurala, precum si tractate din alte sciintie cum e: istori'a, fisic'a etc.

4. Revist'a evenimentelor cursive;

5. Corespundintie;

6. Diverse;

7. Afara de acestea in „Foisóra“ se voru publicá articuli beletristici din sfera viétiei scolarie.

Pretulu pentru trei-luniulu Octombrie — Decembre e 1 fl 50 cr. solvindi anticipative *le redactiunea fóiei „Scól'a“ in Gherl'a Szamos-Ujvár.*

Colectantii primescu dela 10 esemplare pnumerate unulu in semnu de remuneratiune.

Gherl'a in 10 Augustu 1875.

Alexandru Mic'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 5/17 Augustu 1875.

Metalicele 5%	70 80
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	77 52
Imprumutulu de statulu din 1860	112 50
Actiuni de banca	931 —
Actiuni de creditu	216 60
London	111 45
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	— 82
„ „ „ Temisiorene	80 75
„ „ „ Ardelenesci	80 75
„ „ „ Croato-slavone	— 84
Argintu	101 20
Galbinu	5 26
Napoleonu d'auru (poli)	8 92

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci la scól'a confesiunale gr. or. din Turnisioru (lânga Sabiiu) impreunata cu urmatorele emolumente:

a) 162 fl. 50 cr. v. a. in bani;

b) cuartiru naturale in edificiulu scólei;

b) 3 orgi de lemne, din cari are de a se incaldí si sal'a de invetiamentu.

Concursele instruite dupa prescrierea stat. org. sa se adreseze pâna in 25 Augustu a. c. la oficiulu protopresbiterale gr. or. alu tractulu Sabiiului I.

Turnisioru in 1/13 Augustu 1875.
Comitetulu parochiale in contielegere cu par. protopresbiteru.
(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea postulu invetiatorescu la scól'a confesiunale gr. or. din Rapoldu mare afiliata cu Rapoldu micu, ambe in protopresbiteratu la Ragiuului I, se escrie concursu cu terminu pâna la 1 Sept. st. v. a. c.

Emolumentele suntu:

1. Cuartiru naturalu in localitatea scólei cu gradina de legumi.

2. Salariu anuale 240 fl. v. a. din care 160 fl. se voru radicá din fondulu scolaru alu Rapoldulu mare, iéra 80 fl. din comun'a Rapoldu micu prin repartitiune, si 3 org. II lemne de focu.

Petitiunile instruite in sensulu statut. org. si adresate cátra subscribulu.

Hondolu 1 Augustu 1875.

In contielegere cu comitetulu scolaru, Basiliu Puposiu, protopopu.
(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei a III-a gr. or. din Zernesci protopopiatulu Branului se deschide prin acest'a concursu pâna la ultim'a Augustu a. c. st. v.

Dela concurenti se cere in sensulu conclusulu sinodulu parochialu de aici din an. 1871 cá sa fia maturisanti si teologi absoluti.

Venitele acestei parochii suntu: a) dela boteze 26 fl. v. a. b) dela cununii 20 fl. c) umblarea cu st. cruce 116 fl. d) dela ingropaciuni 66 fl. e) dela circ'a 7 jug. aratura si 7 jug. fenatiu a 106 fl. f) dela fondulu scólei 66 fl. Sum'a totale 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si adresá petitiunile instruite in sensulu statutulu organicu pâna la terminulu susu aretatu la comitetulu parochialu in Zernesci.

Zernesci in 26 Iuliu 1875.

Comitetulu parochialu in contielegere cu adm. ppescu alu tractulu Branu.

(1—3)

Ioanu Comsi'a.

Concursu.

Pentru postulu de invetiatoriu la nou infintiant'a scóla elementare gr. or. din cetate in Sabiiu, cu care postu este impreunatu si postulu de cantaretu la biserica parochiale din cetate, se deschide prin acest'a concursu pâna la 31 Augustu 1875 c. v.

Cei ce dorescu a ocupá acestu postu, cu emolumente preste totu de 400 fl. v. a., sa binevoiesca a asterne concursule sele, instruite cu atestatele de botezu, studje, servitie si moralitate, pâna la terminulu indicatu la subscribulu presiedinte alu comitetulu parochiale in Sabiiu, si a tiené intr'o dumineca ori serbatóre stran'a in predis'a biserica.

Conditionile mai de aprópe se potu primi in cancelari'a parochiala, cas'a bisericei, strad'a macelariloru Nr. 39 in Sabiiu. Sabiiu in 27 Iuliu 1875.

In contielegere cu P. protopresbiteru tractualu.

Comitetulu parochiale gr. or. din cetate. Iacobu Bolog'a, presiedinte.
(2—3)

In tipografi'a lui W. Krafft in Sabiiu se afla de vendiare: Blanquete de „Conspectu despre schimbárele obveninde in operatulu fundualu de catastru“

(Form. II la instructiunea Nr. 29294 din 1875.) Separatu in limb'a romana si germana, contiulu cu 50 cr. v. a. — Despre alte tiparituri esista unu catalogu.